

ÇUKUROVA KINA GELENEKİNDE AIT TÜRKÜLER

Ükriye Turan

Konumuz, Çukurova kına geleneğinde, "YAKIM YAKMA" ve "GELİN ALMA İLAHİ" olarak adlandırılan aşıtlarıdır.

'a(ın a)ir Kuş*ı Makalın, !alk ,ilim ve Ede-i(aş adlı kişa-ında (er alan " !alk .iirinde Ana 'e*i" adlı makale*inde, -u konuda g%zel -ir */z% var&zninle konu(a o */zle girmek i*şi(orum& ./(le di(or *a(ın Makal0

" ,ir milleşin *e* -a(ra ı dilidir& ,u -a(ra ı ninnileri(le, %rk% ve a ısları(la dilden dile \$a1ı(arak ku1akşan ku1a a akşaranlar*a2 ana3 larımız, gelinlerimiz ve kızlarımızdır& ' /z4% e ilkin anaların ninni*(le *u verilir& Ardından -u */z4%klerden %rk%ler, a ıslar geli1şirilir&"

Gerçekleşen de, anaların diline (erleme(en -ir */z4%k, -ir milleşin dilinde uzun *%re (a1a(amaz& 1şe -izim şe-li imizin konu*unu da, anaların, gen5 kızların kına ge4elerinde */(ledikleri a ıslarıdır& olu1şuru(or&

Neden*e, a ısları ilk e6a6a /l%m ola(ını 5a rı1şırı(or in*anda&& 7 (*a a ısl, (alnız4a /l%m ola(ı kar1ı*ında (akılmaz& 8nemli olan, a ısl (akma(ı gereşire4ek kadar a4ı, (%rek de6re1şiren -ir ola(la kar1ıla1ılma*ıdır& ,u a4ı ola(/l%m ola-ile4e i gi-i2 gur-eşe 5ıkma, umu\$*uzluk, (ok*ulluk, i*(an, 5are*izlik, kim*e*izlik, *ıla /zlemi,)a6i*)ane(e d%1me, i)aneşe u rama, *evdi ini alamama, -a*kın, *ava1, do al, aşeş ve gelin alma gi-i, -a1ka ola(lar da ola-ilir&

,ug%n rad(olarımızdan dinledi imiz lirik %rk%lerin 5o u, -u %r ola(lar *onu4unda (akılmı1 a ıslarıdır&

7)alde a ıdı, in*anın kaşlanma*ı (a da ka-ullenme*i g%5 -ir ola(kar1ı*ında, i5ine -iranda *ı dıramadı ı a4ı*ını, (anık, i5şen */(le(i1lerle2 /l5%l%, u(aklı ve ezgili -ir 1ekilde dile geşirme*i olarak şanımla(a-iliriz&

,%\$%n Anadolu'da oldu u gi-i, Çukurova 9olkloru işinde de a ısl %rk%leri /nemli -ir (er \$uşar& 8zellikle Y/r%k ve %rkmen ka(naklı

a ışlar, ge5mi1le -ug%n ara*ında ade\$a -ir k/6r% olu1řururđ
Çukurova-da (%zler4e (ıl /n4e */(lenmi1 /(le a ıř \$%rk%ler vardır ki2
g%n%m%zde -ile */z%(le, ezgi*i(le de eri giđđik5e arşan -ir *anağ
e*eri gi-idirđ

Y%rek de6re1şiren, du(gu \$ellerini şişreşen -u \$%r \$%rk%lerin
ardında, muşlaka derin -ir ızdıra6 ve g/z(a1ı gizlidirđ Y%re i a(rık
oşu gi-i *aran a4ılardan şemizlemek kola(de ildirđ Ama /(le -ir an
gelir ki2 -u a4ılar kendi kendine */k%l%r gelirđ ?e*\$e */z olur, (anık
-ir ezgi olur2 akı6 d/k%l%verir dildenđ

..., _..., !ur"#iu\$er%r &i'&en.

Ya6đı ımız ara1şırmalarda, a ıř */z%n%n Çukurova in*anına iki
ola(ı)ađırlađđı ını g/rd%kđ , irin4i*i KINA a ışları, ikin4i*i de 8L<M
a ışlarığ /ren un*uru şa1ı(an -u iki ola(dı1ında kalan ve)er)angi
-ir \$/rene -a lı olmadan olu1an di er a ışların*a a ıř olarak -ilinmeğ
di ini, an4ak -azılarının \$%rk% olarak */(lendi ini g/rd%kđ

, a)ađđın 8gel, %rk K%l%\$%r ari)ine Giri1 adlı e*erinin =đildinde
a ışlardan */z ederken, g/r%1%ne (er verdi i , el(a(ev2 G/k\$%rk
5a ındaki k%đđ%r %r%nlisinde, gelin 1arkıları ile /l%ma ışlarının 5ok
e*ki -ir karakđer şa1ıdı ını, /l%ma ışlarının gelin 1arkılarına -enzeğ
di ini -elirđi(orđ Yine a(nı ki\$a6\$a g/r%1% alınan -ir -a1ka (azar
#adloğ i*e2 Kırgız k%l%\$%r 5evre*inde kız ge5irme, kız uzağuu adı verilen
1arđılarda,)ađđa -unlardan "a lama kız a lama" adlı 1arkıda, gelinin
g/revlerinin anlağıldı ına, 5o4uk şer-i(e*ine (er verildi ine dikkağ
5eki(orđ , u da -ize kına (akma ve gelin g/\$%rme *ıra* ında
/(lenen a ışların, /l%ma ışları gi-i (a /zelli i şa1ıdı ını ve k/kleri
5ok e*kilere uzanan -ir gelenek oldu unu g/*şeri(orđ

, ilindi i gi-i kına, %rk %olkloru a5ı*ından /nemli -ir %*% malzeğ
me*idirđ An4ak -u %*%n ardında, *on dere4e /nemli ve eşkile(i4i -ir
anlam gizlidirđ <5 ola(da kına (akılırđ , irin4i*i, Alla):a kur-an ola4ak
d%1%n4e*i(le kur-anlık koğların kınalanmak *ureği(le
%*%lenme*idirđ kin4i*i, a*kere giden gen4e (akılan kınadır, vaşana
kur-an ol*un anlamındadırđ Kına ile %*%lenerek u urlama anlamını
şa1ırdđ <5%n4%*% de gelin ola4ak kız ile g%ve(i(e (akılan kınadırđ , u da
gelinle g%ve(i -ir-irlerine kur-an ol*unlar anlamındadırđ

K/k% 5ok e*kilere uzanan -u anla(ı1 ve gelene in -ir kı*mının -ug%n kı*men de ol*a *%rd%r%lme*i, KINA ola(ına %rk in*anının -akı1ını ve %zerindeki e\$ki*ini g/*\$erme*i -akımından olduk5a /nemli&

e-li imizde, kına gelene i ve kına e len4e*i ola(ına girmeden, kına ge4e*inin kız evi %zerindeki e\$ki*ine ve kına (akımı *ıra*ında (akılan (akımların, (eni a 1\$ %rk%lerin /zelliklerine de ine4e iz&

, ilindi i gi-i kına ge4e*i, d% %nden -ir /n4eki ge4edir& 'evin5le)%zn%n i5 i5e oldu u, -uruk -ir *evin4in (a1andı ı ge4edir ve kız evi i5in de, *on dere4e anlamlı -ir ge4edir&

Kına ge4e*inde kına (akımına kızan -a-a*ı ve(a erkek karde1leri \$arağından izin verilme*i, d% %ne ve(a kızın evlili ine rıza g/*\$erilme*i anlamına gelir ki2 -u rızadan *onra (akılan kına ile)em gelin *%*lenmi1 olur,)em de -u mu\$lu ola(ku\$lanmı1 olur& Kına ge3 4e*inde e len4e, e len\$ı adı al\$ında (a6ılan 1enlik de, (ine -u mu\$lu anın, o lan ve kız evi ara*ında 6a(la1ılma*ı, -u 6a(la1ımın dı1 5evre(e olan (an*ıma*ıdır&

Kına ge4e*inde e len\$ı *ıra*ında */ (lenen %rk%lerle, kına (akımı *ıra*ında */ (lenen a 1\$ %rk%ler ri\$im -akımından 9arklılık g/*\$erirler& E len\$ı %rk%leri 5ok da)a)areke\$li2 del-ek, dar-uka, de9 e1li inde */ (lenen ne1eli %rk%lerdir& 7(*a kına (akımı *ıra*ında */ (lenenler2 ri\$im -akımından da)a ır, 5algı*ız */ (lenen, */zleri i\$ı-ari(le de (a*)ava*ı \$a1ı(an %rk%lerdir& , elli -ir ri\$mi oldu u i5in kırık)ava karak\$eri \$a1ı(an -u %rk%leri, */zleri ve a(rılık ola(ı *e-e-i(le a 1\$ %rk% olarak adlandırmanın (anlı1 olma(a4a ı kanaa\$inde(iz&

Kına ge4e*i gelin kızın a lama*ı ade\$sendir& A lama(an kız a(ı6lanır& Ç%nk% -u ana3-a-a*ını \$ez unu\$a4a ı anlamına gelir ki2 -u da gelene i, *a(gı(ı a1an -ir \$u\$um *ergilemek demek\$ir& !o1 kar1ılanmaz&

7nun i5in gelin kız)em a lar)em g%ler2 i*\$e*e de i*\$eme*e de elin ade\$ini g%der&

?i er (andan kına ge4e*i gelin kız i5in -ekarlı a veda ge4e*idir& 'ul\$anlı ının *on -uldu u, ana3-a-a evinde mi*a\$ir oldu u ge4edir& , u ge4eden *onra, g/z%n% a5ı6 g/rd% %, (ıllarını verdi i ana3-a-a o4a ını, *evdiklerini, e*ki alı1kanlıklarını \$erkede4ek, (e6(eni -ir

)a(aşa -a1la(a4akşırđ Ko4a evi -azılarına g/re ka)ır evidirđ Ya ona3
4ak, (a da onma(a4akşırđ , elki de -a-a evinde ne g%n g/rm%1*e
onunla kala4akşırđ , a-a evindeki *ulşanlı ını (eniden kura-ilme*i
i5in kim-ilir ka5 (ıl ge5e4ekşırđ

, onun (anı*ıra gelin kız -elki de *evdi ine kavu1a4akşırđ Yeni
-ir (uva kura4ak, kurdu u (uvanın ana*ı ola4ak2 -elki de)erke*i
kı*kandıra4ak -ir evlili i ola4akşırđ Ko4a*ı kı(meş -ile4ek, -ir
dedi ini iki eşme(e4ekşırđ

1şe kına ge4e*i gelin kız -/(le 5eli1kili du(gular i5eri*indedirđ
Y%re inde umu\$, korku,)e(e4an ve *evin5 durmadan -o u1ur
dururđ ,azan -iri %*şe 5ıkar, -azan di eriğ

Kına ge4e*i kız ana*ının şa1ıdı ı du(gular da kızınkinden 9arklı
de ildirđ 7 g%ne kadar -e*le(i6 -%(%%\$% %, g/z%nden -ile e*irgedi i
kızını, -ir anda,)em de kendi elleri(le (uvadın u5urma(a 5alı1ma*ı,
ananın (%re inde şari9i imkan*ız karma1ık du(gulara (ol a5arđ Ana
i5in kız vermek, 4an vermek gi-idirđ Evlili in -ek@rlı a -enzeme3
di ini ana i(i -ilirđ Evlilik -ir *ır k%6%d%r, ne 5ıka4a ı -ilinmezđ 'a-ır3
i1idir, 9edak@rlık i*şerđ Ge5imi ola4ak mı, kızı evlili in kaşı kurallarına
u(um *a la(a-ile4ek mi, (ok*a in4ine4ek miAđđđ ?%n%rlerinden
memnun da ol*a,)e6 ku1kuludur anağ e4r%-e *a)i-idir 5%nk%đ
Kendi*i muşlu(*a -ile, 5evre*inde olu6 -işeni g/rm%1, i1işmi1,
dola(ı*ı(le g/z% korkmu1şurđ Ya)er 1e(kızı alana kadar*a
d%1%n4e*i, -e(nini kemirir dururđ !ele -ir de kızı gur-eşe gide4ek*e,
d% %nden g%nler4e /n4e -a1lar a lama(ađđ Girer a lar, 5ıkar a larđ
'anki kendi evleni(ormu14a*ına şela1lı ve)e(e4anlıdırđ

1şe o lan evinin 1en 1akrak oldu u, 5alı6 5ı ırdı i kına ge4e*i,
kız evi i5in (arı (a*, (arı *evin5 i5inde ge5en -uruk -ir ge4edirđ , u
durumda kına (akılırken kız evinin */(ledi i \$%rk%lerin el-eşe ne1eli
olma*ı d%1%n%lemeziğ

Kına ge4e*i, d% %n%n -%\$%n a ırlı ının şo6landı ı ge4edirđ
7CDEEğ nevi kız evinin mi*aşiridirđ Ama5, (a*ıı olan kız evini
1enlendirmek, iki şara9ı ilgilendiren muşlulu u)e6 -irlikşe
6a(la1makşırđ 7nun i5in o lan evi kız evine 5algı*ı(la, 5algı4ı*ı(la,
5erezi ve kına*ı(la giderđ Kına 1enli ini -a1laşan, geline ve i(i o(3

na(anlara 6ara (a6ı1\$ırarak, *e(ırlık o(unlar d%zenle(erek ge4enin ne1eli ge5me*ini *a la(an (ine o lan evidir& Kız evi -a1langı5\$a (a*lı g/r%n%6 e len4e(e 6ek ka\$ılmaz g/r%n*e de, vaki\$ ilerledik5e)em kızın g/nl%n%)o1 e\$me(e,)em de o lan evinden geri kalma3 ma(a 5alı1ır& , /le4e kına 1enli i,)er iki \$ara9ın da ka\$ılma*(ıla, da)a geni1 -ir -o(u\$ kazanır&

Çukurova kına gelene inde */(lenen a ı\$ \$%rk%lerin /zelliklerine gelin4e0 Kına a ı\$ları, \$ı6kı /l% m a ı\$ları gi-i -elli -ir \$/ren un*uru \$a1ı(an a ı\$lardır& , u a ı\$larda, /l% m a ı\$larındaki gi-i 9erdi a ı\$lara ra*\$lanmaz& Kına a ı\$larının)e6*i anonimdir& "e (alnız4a kadınlar \$ara9ından, gelin kıza kına (akılırken ve genellikle *a**ız, 5algı*ız */(lenir& Yakıma, (/rede a zı -u i1e (a\$kın, ola(a u(gun */z d%1%rme*ini -ilen, or\$a (a1lı -ir kadındır& Yakım4ı (e\$enekli -iri*(ile, a ıdını o anda kız evi ile o lan evinin durumlarına u(gun */(le(i1lerle %*ler& .a(e\$ (e\$enekli de il*e, da)a /n4e kına ge4e3 lerinde */(ledi i d/r\$!%klerle de a id ma giri1 (a6a-ilir&

Yakım4ı a ıdında, kızın, ana*ının ve di er (akınlarının du(gu3 larını, kızın evde -ıraka4a ı -o1lu u, -elli -ir zaman3mek@n 5er5eve*inde, monolog ve di(aloglarla dile ge\$irir& ,azan ana(ı, -azan kızı, -azan da)er iki*ini a(nı d/r\$!%k\$e konu1\$urur&

E er kına ge4e*i a ı\$ (akım4ı -iri*(i (ok*a -u i1i kız evinin (akını olan -ir kadın, ve(a kızının -ir ka5 arkada1ı)e6 -ir a ızdan */(le(erek (a6ar& , /le durumlarda, -iri /n4%l%k eder, di erleri ona u(ar ve da)a /n4eki kına ge4elerinde */(lenen2 -ilinen e*ki \$%rk%ler \$ekrarlanır& Kına a ı\$ları)i5 -ir zaman 6ara kar1ılı ı */(lenmez& Yakım4ı za\$en kına(a dave\$lidir& Kına (akma zamanı gelin4e kendi3 *ine u*ulen \$ekrar -ir ri4ada -ulunulur& Yakım4ı da gelen ri4a(ı geri 5evirmez&

Çukurova kına a ı\$ları genellikle F3G -en\$\$en olu1ur& , en\$ler ge3 nellikle ;!%klerden olu1ur& Ara *ıra >!%klere de ra*\$lanır& , unlara -ir3 iki /rnek vermek gerekir*e0

EL M YH?H HM I INA#J, EL M "E#? M ?H"A#
LA!A ' 7YKAMA KALAJ? 7KH?H HM ÇEY K ÇH"AL

YHNAK YH?H HM ?A.LA#JG8LGEN? GA, A A AÇLA#
.H ANAMA 'ELAM '8YLENJG8KY<K<N?E HÇAN GH.LA#
' YNLE ' YNLE YA AN YA MH#LA#JANAYIN G8K<N<N YA. I
?E L MI
7 I ALIK 7 I ALIK G8#<NEN ?A.LA#J, A, AYIN G8K<N<N YA. I
?E L M 1eklindeki */(le(i1leri g/*şere-iliriz&
, enşler ;!%k 1eklinde i*e, ;& dize *onuna eklenen ve)er -endin
*onunda şekarlanan Mlik -ir -a lanşı ile)em >!%k olu\$urulmak\$a
)em de -en\$, -a lanşı*i dize*i(le -irlik\$e anlam -%\$%n!% % kazan3
makşadır&
ANAM , EN "E#ME YA? ELEJ, EN ?AYANAMAM GH#, E ELE
ANA <' <M?E , # KA#A , HLH JANA , EN G ? Y7#HM ' A#I
KEY, EK GEL Y7# EN . ENJ!E# YANI G8#<LM<Y7#
G<M<. EN
"ALLA! !A, E# M Y7K , H ' ENJANA , EN G ? Y7M ' EN
, EN HNH
E"LE# MKN 8N< ?E K8.KL<JK8.KLE# MKN <' < ?E
A.LI , EN M MH#A?IM ?A ?A!A YA 'LIJANA , EN G ? Y7M
' EN , EN HNH
, a lanşı dizelerine /nek olarak -u ve -unun gi-i2 KIKIM KINAN
KH LH 7L' HN 3 KIK E . M KINAN KH LH 7L' HN 1eklindeki şek
dize */(le(i1leri2
KIK ANAM KINAN KH LH 7L' HNJ"A#?I IN YE#?E A KIN
?A LI 7L' HN ve(a2
G K , ALIM GINAN GH LH 7L' HNJ'8YLE ? LLE# N ?A LI 7L' HN
.EKL N?EK Nlik */(le(i1leri, (a da2 KIK ANA 'I KIK ANA 'IJ
, A. IN?A MHMLA# YANA 'I KIK ANA 'I KIK ANA 'IJ!AN , HNH
8K ANA 'I 1eklindeki, -en\$ *onunda şekarlanan >!%k -a lanşıları
/nek vere-iliriz& Kına a işlarında -elli -ir -a1langı5 d/r\$!% % (okşur&
, elli -ir *ıra şaki6 edilmez& , azı kına a işlarında 0
KA# .I?A A#K ?7LANIY7#J!AY? N , K ?E AKALIM MI
ELLE# KINA 'INI YAKMI.J!AY? N , K ?E YAKALIM MI
KIK 'EN ANAN "E#? MJÇA ?A. IN KIKLA# ?HY?HMH

MI 'I#?AN KINAN GEL? M JKIKIM KINAN KH LH 7L 'HN KI#A
GEM N GE "E# J 'A#I ÇAYLAK ÇANINI ?8OE# ?< <N !ALKI
'EN 8OE#JKIKIM KINAN KH LH 7L 'HNJ' 8YLE ? LLE# N ?A LI
7L 'HN

A#LAYA '7 AN EKE#LE#JE #APINA Ç ÇEKE#LE#JGEL N
7LALAK KIKINJEL NE KINA YAKA#LA# gi-i, -a1langı5 olma*ı i)§3
mali olan -en\$ ve(a >ı%klere de ra*\$lanmak\$adır& An4ak derleme
e*a* (akım4ıdan (a6ılmadı ı i5in2 a id in or\$alarında (er alan -u \$%r
-en\$ler i5in ke*in -ir g/r%1 -elir\$menin (anlı1 ola4a ı kanaa\$inde(iz&

A ı\$larda, genellikle ilk iki dize dolgudur& Konu(a giri1 i5in
)azırlık)ava*ı \$a1ır& A*ıl konu(a genellikle ;& dizede girilir& , #
NLEL K 'H ?7LANI#J8NN<K ,A IM ?8# ?7LANI# ANA
,E'LE# EL G8NEN #JGIK 'A,A! AN G ? L M 8 E !ANIN
G # N ' J?E#ELE# N AKIN I 'I , # ,ALIMA ?< <N KH#?HMJ
Y7K MH ELLE# 7KHN H 'H ÇA İLA# 7LAK A .INIJK7Y?HLA#
?< <N A .INI KIK A LA MA GA#?A .INIJ' L N KIKIN G8KYA .INI
A#LAYA EK N EKE#LE#J Ç NE ÇA I A ÇEKE#LE# GEL N 7LALAK
KIKINJG8K<NE ' <#ME ÇEKE#LE# gi-i

Çukurova a ı\$ %rk%lerinin /15%*%)e4edir& !e4enin da)a 5ok =li,
kı*men de G ve MMM kalı6ları kullanılmı1ır& ,u /15%ler, (akım4ının o
anda ir\$4alen *(leme*ı *e-e-i(le ar\$ı QM3NR ve(e ek*ı QMR 1eklinde
ar\$ı6 ek*ile-ilmek\$edir&

Çukurova (/re*inde (akım4ılık\$a u*\$alık kazanımı1 ki1ilerin
*/(ledikleri kına a ı\$ları, genellikle nazım d%zenleri \$u\$arlı, kararlılık
\$a1ı(an a ı\$lardır& 8zellikle Av1ar a ı\$ları olarak -ilinen Y/r%k ve
%rkmen ka(naklı a ı\$lar -u \$%r a ı\$lardandır&

H(ak -i5imleri (a(gın olrak aa-, 444d 1eklinedir& ,u -i5im
-azan a(nı a ı\$sa i5eri i e\$kileme(e4ek 1ekilde */(lenerek aa-a,
44d4 -i5imine gele-ilmek\$edir& "e(a -ir a ı\$ %rk%de aa-a, 44d4
1eklinde -a1la(an u(ak -i5imi, a(nı a ı\$sa *onradan a-4-, de9e
1ekline d/n%1e-ilmek\$edir&

Ara1\$ırmalarımızda, Çukurova kına a ı\$larına -azı anonim)alk
%rk%lerinden -enzer d/r\$ı%k ve(a dizelerin girdi ini, -u dizelerin ko3

nu(a u(gun -a1ka dizelerle şamamlanarak (eni d/rşl%kler
olu1şuruldu unu g/rd%k&
, <L, <L< H HM ?A G<LE ,A LA?IMJ, <L, <L P GAN E , EN
?EA LA?IM
, <L, <L G<L?E , EN G8NL<M< EYLE? MJANA G ? Y7M ' EN
, EN HNH ve(a,
ÇIKAYIM G ?EY M E" N K?ENJKH# HLA KALAYIM ? L N K?EN
YE . L , A. 8#?EKKEN HÇ HM G8L<N<K?ENJANA G ? Y7M ' EN
, EN HNH & gi-i

Yine ara1şırmalarımızda, Çukurova'da */(lenen a iş %rk%lerin
-azı d/rşl%k ve(a dizelerine, -a1ka (/relerimizdeki kına %rk%lerinde
de ra*şladık&

8rnektekilerden bazıları şunlardır: A LA?I GEÇ E . ? J' 7P#A?A KAL?I
KA . I I , 8Y<K E" N YAKI . I İJKIKIM KINAN KH LH 7L ' HN
GEL NE GE#EK , # ANAJAOLA . ALIM YANA YANA KAL M ANA
KHL<M ANAJKIK ' A, A! AN G ? L M gi-i */(le(i1lere2
! a4ı-ekş1, Ara6kir ve Kara/z% a ırlarında,

! AMAM?A YHN?HMM ?A . LA#JEMM ?AYI KIK GA#?A . LA#
HK KA , İNİ HK ' HK K7YANJK7 LA E" I ' ' İK K7YAN
ÇA İLA# ÇA MA A . İNİJ" H#?HLA# ?< <N A . İNİ gi-i da) a 6ek
5ok -enzer ve(a a(nı olan d/rşl%k ve dizelere de2 . arkikaraa a5,
' iva* ve Gemerek (/re*i a ırlarında ra*şladık&

, u kı*a4ık şaramamız -ile g/*şeri(or ki2 %lkenin nere*inde olur*a
ol*un, KINA ola(ı a(nı du(guları 5a rı1şırı(or&

, onun (anı*ıra, -unlara -enzer kelime, dize ve(a d/rşl%klerin
-enzerli inin? (/reler ara*ı kız alı6 vermeler, g/5ler ve akra-a zi(a3
reşleri gi-i *e-e6lerle, -ir (erden -a1ka -ir (ere ş1ınarak karı1mı1
ola-ile4e i ger5e ini de g/zardı eşmemek gereki(or&

Çukurova kına a ırları, ezgi (a6ı*ı -akımından da (/reler işi-ari(3
Öe şarklılık g/*şerirler& Me*el@ Adana'da */(lenen -ir kına a ıdının
Pzgi (a6ı*ı, Mer*in'de */(lenen -ir kına a ıdının ezgi (a6ı*ına
u(mazî Kına a ırları)alkın orşak du(gularını, a(rılık ola(ına -akı1ını,

Şavırını, -o(un e i1ini dile geşiren a ışlardır! Yakım4ılar şa) *illi olma3 malarına ra men, */ (lenen a ıř \$%rk%ler adeşa *ana\$5ı -ir ki1ili in, ve(a *ana\$5ı ru)ların dı1a (an*ı(an %r%nleridir! ' / (le(i1ler zengin, /zg%n -ir (a6ı(a *a)i6şir! Çukurova in*anının 6raşık zek@*ını, kendine /zg% dil ve k%ı\$%r /zellielerini g/*şerme*i -akımından /nemlidir!

Kına a ışlarında en 5ok i1lenen konu a (rılıkşır! ema)e6 -u konu eşra9ında d/ner! En 5ok i1lenen şema, kız ana*ının ve kızın du(gu3 larıdır! 8n4eleri (alan gi-i gel*e de, kına ge4e*i geli6 5aşın4a, a (rılık ger5e i kor gi-i (akar ananın (%re iniğ 8l% m a4ı*ı kadar olma*a -ile, en az onun kadar eşkilidir! 1şe -u du(guları i(i kavra (an -ir (akıma, ananın du(gularını şi6kı u*şa -ir nakka1 gi-i i1ler a ıdında! . H G 8 # < NEN EK N M 7 LAJEK N ? E L , H # ÇAK M . KIK ANA ? AN AYI # MA ' I JYALAN ? E L GE # ÇEK M . \$\$\$? A LA # ? A G L K GH # H ' HJ ? , N ? E KEKL K ' < # < ' < , H ? A 8 L < M < N YA # I ' I JG K M GINAN GH LH 7 L ' HN \$\$\$ A ! ELKEY ' H ' HK G 7 YAN JG 7 LA E " I ' ' IK G 7 YAN ANA ' INI 8 O ' < K G 7 YAN JG IKIM GINAN KH LH 7 L ' HN \$\$\$ ÇA I # IN GEL ' N ANA ' INI JYAK ' IN KIKIN KINA ' INI , EN " A # AMAN , EN " A # AMAM J , EN KIKIM ? AM AY # I LAMAM , u ve -unlar gi-i2 EN ENE ' YA # I , A . LI \$\$\$ ' 7 P # A ? A KAL ? I KA . I I \$\$\$ KHKHNNH 8 N < N ? E K M ? H # ALAK 1 ekindeki */ (le(i1lere -akşı ımızda2 *anki -iri*i /lm%1 de,)er 1e(i (arı -a1lı kalmı1 gi-i -ir izlenim do u (or! , u da -ize KINA GELE ' nin kız evini ne kadar derin4e eşkiledi i g/*şeri(or!

! ele -ir de kız gur-eşe gidi(or*a2 (akım4ı (akınları (la, evi3 -arkı (la kızı adeşa vedala1şırır! , N ? # ? LE # A # A I A AJ ? 8 N ? < # ? < LE # Y 8 N < M 8 E ' A " H . H # ? H E . M GIKLA # JYE # 7 LHK AN ? A ! A 8 E \$\$\$ EL M YH ? HOHM A # KLA # J , EL M " E # ? M ? H LA # . E KHY ? HM G ? Y 7 # HMJ ' L M ' < I < # ? < < M YH # LA # \$\$\$ Y 7 LHMHN < ' < N ? E YA AN ? A . LA # JG 8 KLE # M ? EN AK I KANLI YA . LA # ' ILAMIK ? A KAL ' IN KA # ? A . LA # JANA , EN G ? Y 7 M ' EN , EN HNH \$\$\$

EL M YH?H HM A#KLA#J, EL M "E#? M ?H LA# 7NH
?A G8#E' M GEL #JYALLA?IOIM K7LA LE#\$\$\$ gi-i

Anadolu'da, kır*al ke*imde, genellikle akra-a evlili i (a(gındır&, onun 5e1i\$li *e-e6leri vardır& !a\$\$a -azı (/relerde, emmio lu, da(io lu, da(io lu dururken kıza -a1ka*d%n%r4% olmaz& Ne zaman ki emmio lu, da(io lu -ir -a1ka*ı(la evlenir2 an4ak o zaman kıızı i*3 \$e(en -iri 5ıkar& Anadolu'daki -u gelene in Çukurova'da da oldu unu ve -unun kına \$%rk%lerine kadar (an*ıdı ını g/r%(oruz&, A, A KIKIN Ç7K MHYH?HJ, # KIK 'ANA Y<KM<Y<?< K8# 7LA' I EMM LE# MJ! Ç 7 LHNHK Y7KMHYH?H\$\$\$ "e(a2 , EN M YEMEN ME YILAN G #? JEMM ME ?AYIMA KI#AN G #? , EN YA? LLE#E ME ! EL G8#?<\$\$\$ Ya da2 YAYLANIN KH# LA#I YA"HK 7LH#JLE" KLE# N Ç KA"HK 7LH# YA? ELLE# ?E , EN M NEM 7LH# gi-i, , urada emmi(e da(ı(a -ir *işem gizli& Na*ı -iri oldu u -ilinme(en (ad ele varmak\$an*a2 kızın,)u(u *u(u -ilinen akra-a*ını \$er4i) e\$\$i i a5ık5a -elir\$ili(or&

Kına \$%rk%lerinde i1lenen -ir di er \$ema da, kim*e*iz ve(a /k*%z kızın gelin olma*ı& "e -u durumun, kına (akımı ola(ını da)a da a4ıklı -ir)ale d/n%1\$%rme*ı&, A. IN?AK I H. HLA#JL. IL I. IL I. ILA# 8K' <K KIK GEL N G ? Y7#JME' H 7L' HN K7M. HLA#\$\$\$ GEL N KIKLA# GEL N KIKLA#JA#? KA I IYA ?H#HN KIKLA# , # ANA' IK KIK ÇIKIY7#JKINA' INI "H#HN KIKLA#\$\$\$ ve(a2 A. A I?AN GELE GELE GEL? LE#J7?AMIKA ?7 I ?7LHLA ?7L?HLA# ANA' IK , A, A' IK GEL N AL?ILA#JANA' IK , A, A' IK GEL N , 8YLE 7LH# GAMGA YANA# PE# M7LH#J8 ' <K GIKLA# GEL N M7LH# 7L' A , LE YE# M7LH#JGIK ANAM GINAN GH LH 7L' HNJ "A#?I IN YE#?E A KIN ?A LI 7L' HN \$\$\$ gi-i&

Kızın evdeki gelinle, karde1i, ve(a ana3-a-a*ı(la ge5im*izli i var*a2 evlili i *anki evden -ir kur\$ulma gi-i de erlendirir(or*a, -unun da -ir \$ema olarak kına a ı\$larına (an*ıdı ını g/r%(oruz&

, A, A EK N N , M JKA# ? E . EKME N A# I MI
EL KIKI KEYP N YE M \$\$\$ ve(a2
? A ? AN N ? M ? < KE , ENJ ? KEN 7L ? HM G8KE , EN
. E K7YHI G ? Y7 # HMJ , # ? A ! A GELMEM ' KE , EN \$\$\$ Ya
da2

G ? EY M EL N K ? ENJKH# HLAYIM ? L N K ? EN
YE . L , A . 8 # ? EK 7L ' AMJ ' H ÇMEM G8L < N < K ? EN gi-i&

Gelin kız i5in kına ge4e*i, o zamana kadarki -ilinen)a(aşının
*on ge4e*idir& 7 ge4eden *onra -ilinme(en (e6(eni -ir)a(aşa
-a1la(a4akşır& 7nun i5in -ek@rlı ın -u *on ge4e*inde ne diler*e,
ne(i muraş eder*e onun ola4a ına inanılır& 1şe -u inanı1ın Çukurova
kına %rk%lerine (an*ıdı ını g/*şeren -ir d/rşık YA MH# YA A#
GA#L , HKLHJGIKLA# A LA# NAKLI NAKLI MH#A ? IN , H
GELE ? E G KL JGIKIM GINAN GH LH 7L ' HN&

e-li imizin -a1ında e*ki %rk a ı5larından /mek verirken, geli3
nin g/revinin -u %r a ı5larda i1lendi ini,)aşa 5o4uk şer-i(e*ine (er
verildi ini */(lemi1şik& 1şe Çukurova a ı5 %rk%lerini in4elerken2
E" MKN 8N < ' 8 < J'ANA "E#EY M , # 8 < , H ? AYINI
KEN ? N 8 < gi-i, gelin4e / %\$ nişeli i \$a1ı(an d/rşıklere
ra*şladık&

Yine -u %r a ı5larda, gelin kıza2
YA MH# YA A# H#GAN H#GANJKIK < ' < N ? E ELL Y7#GAN
G < KEL YA AKLA# ? A ÇALKAN\$\$\$
, N ? N A LA# E LEN ' NJG N Y7LLA# 7 LAN ' IN\$\$\$ KIK
ANA ' I KIK ANA ' IJ , A . IN ? A MHMLA# YANA ' I KH LH GEL N
7LA ' I gi-i */(le(i1lerle i(i dileklerde -ulunuldu unu, kızın kına*ının
kuşlandı ını şe*6i\$ eşşik&

Gelin kız g/r%4eleri olan -ir eve gidi(or*a, karı1anı kaş11anı
5ok ola4ak demekşır& , u *e-e6le evlilikşen g/z% korkar& 7nun i5in
de 5o u zaman g/n%*%zd%r& Ya da *evdi i karı1ı kom1u o luna va3
ramamanın a4ı*ını gizli gizli (%re ine akışır& 1şe -unları /n4eden
-ilen -ir (akım4ının, adeşa (%re ini de1mek, a laşmak a4ı*ını
-o1alşşirmek i*şer4e*ine, a ıdında kızın du(gularını (anık (anık dil3
lendirdi ini g/r%(oruz&

KA#A K< <K KA#INLALIKIKIN G8NL< YE# NLEL

Ç P E Ç P E G8 #<MLEL &&& ve(a2

A. .AOI?AN GEL # ?E"EJGE " . N GE"E GE"E

'ANK , EN ?E GEL N M7L?HMJ. H KA# .IK Y<K' EK E"E gi-i&

Anadolu'da, kız evinde e er i(ile1me*i uzun *%re4ek -ir)a*\$a

var*a, d% %n%n 9azla -ekleşilmedi ini -ili(oruz& , / (le -ir durumda,

evin -eklemi i olan -irinin d% %ndeki ek*ikli inin de (ine (akım4ı

şaraından kızın a zından a ışlar

kına ge4e*i (akılan (akımların (er (er kalkışını g/r%(oruz , unda el-eşşe 1e)ir)a(aşına u(um *a lama, a(ak u(durma i*\$e inin2 1e)ir k%l\$%r%nden eşkilenme ve /zenşi du(manın e\$ki*i varđ An4ak (ine de g/nl%m%z, -u g%zel gelene in -azı geleneklerimiz gi-i \$%m%(le unu3 \$ulma*ından? (a da gele4ekşe *ade4e no*\$allı olarak \$eleviz(on 5ekimleri işin (a6ılma*ından?)ele)ele (ozla1ştırma*ından (ana)i5 de ilđ

n*anlarımız /l% m a ıdı (aka4ak kadar a4ı ola(larla *ık kar1ıla1ma*ınlarđ An4ak işimizde zaman zaman -iriken a4ı *u(u dı1arı a\$mamıza (ardım4ı olan a ı\$larımız a ı\$ */(leme gelene imiz de unu\$ulma*ınđ ! ele -uruk da ol*a, kına a ı\$ları gi-i -ir (anı umu\$ \$a1ı(an a ı\$larımızın,)e6 (enileri (akıl*ınđ

KA(NAKLAR VE KA(NAK K LER

N>3 I roğ ? rđ . %kr% El5in " %rki(e %rk5e*inde a ı\$lar" K%l\$%r , akđ

Ya(đ MSST

N:3 I roğ ? rđ , a)aeddin 8GEL " %rk K%l\$%r ari)ine Giri1" =đ Lild

K%lđ , akđ Ya(đ

NF3 ? rđ a)ir Ku\$*i Makal " ! alk , ilim ve Ede-i(a\$ " oker Ya(đ MSST

NG3 ! a(dar A Av4ı " ! alk , ilimi Ara1şırmaları M" urna Ya(đ MS==

N=3 ' ai\$ H ur " 5el Polkloru", MSG>

NS3 Ali #ıza Yalman "Lenu6\$a %rkmen 7 (makları, "Li\$ M3N

G3 ! amdı Hlu*o(" ar*u*+\$a kına ge4eleri" %rk Polkloru Ara1şırmaları, MSG;

;T3 -ra)im H*\$a "Erdemli+de d% %nler" 5el K%l\$%r% ?erđ *a(ı M2 MS=G

;M3 Anamur , oz(azı Polkloru " ! a*an Çeşin3 ! a*an Navga*ın3 E

, allı3Nđ Yılmaz" 5el K%l\$%r%, MSSM

;N3 ' i\$ki ' o(lu " %rk Polklorunda ve 5el+de kına (akma ve kına" 5el K%l\$%r% ?erđ ' a(ı N, MS=G

; ;3 ' ili9ke ve 5evre*inde derlenen kına \$%rk%*% ve -unun mu ka(e*eli /rneklere *a(ı F, MS==

; >3 Me)me\$ 8z-ek "Polklor ve %rk%lerimiz", MS=M

M;3Adana I Yıllı ı, MSFG M>3
5el I Yıllı ı, MSG;
;:3 Yur\$ An*iklo6edi*i, Adana ve 5el *a(ıları,
;F3 M%lg@n <5er " ' i va *i\$ a Evlenme Gelenekleri" %rki(e Polk&
Ara1& ?er& MSF=
;G3 ' i va *i\$ a Evlenme /releri, Nezi) e E in, %rk Polkloru
Ara1&ırmaları& MSF=
M=3 Me) me\$ G%na(?emira("Gemerek %rk%leri", %rk Polkloru,
= MS3 Kemal Iııklıo lu "Kara/z% k/(% ?% %n ve G%re1
Ade\$leri"
%rk Polk& Ara1& MSFG
NT3 . em *i , elli "Ara6kir Y/re*i ?% %nleri" %rk Pok& Ara1&
MSG;
NM3 #&' ami ! amam4ı " . arkikaraa a53Yeni1ar ?% %n %rk%leri"
%rk Polkloru, MSF=
NN3 ?ur1en A*lan Adana Le() an ?o umlu, ;= (a1ında
N;3 Eli9 Kalkan 3 ' ul\$an Kalkan 3Anamur Kardi1en K/(%nden GT
(a1ında
;=3 Pa\$ma Yıldırım, Anamur-un ! a4ıunlu3 ' ınamı5 K/(%nden N=
(a1ında
;S3 #azi(e Ero lu, Kadirli ' aim-e(li
>T3 #azi(e Ero lu, Kadirli-den, ' aim-e(li , e(6ınarı k/(%ne gelin
gi\$mi1 MF (a1ında
>M3 Mer(em Çınar, Anamur Kardi1en K/(%nden GG Ya1ında
>N3 Medi)a %rkmeno lu, Adana Kız(u*u9lu K/(%nden Q?%zi5iR
>;3 Me) me\$ Çınar, ' u*ano lu3A\$aken\$ Ka*a-a*a'ı Q ' ili9keR =;
(a1ında
>>3 . a) mura\$ Arık, "Kadirli3Kozan (/re*i A ı\$ları, / ren4i
Ara1&ırma*ı3ln/n% <niver*i\$e*i Pen3Ede-& Pak& 8 ren4i*i